Сшиток 30. 19. січня 1923.

Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

— Вона жиє! Моя Меґі жиє! — кликнув щасливий батько.

Рукою потерла чоло, немов хотіла відогнати прикрі думки, й випрямила ся з горда. Рішилась дальше втримувати ся всіми силами на місци, що виборола собі.

Пригадала собі тепер гарне, смугляве мужеське лице й двоє вогнистих очий.

Де-ж мігби бути той, до якого її серце так прилягло? Чи може доля злучила його з Ільоною? Та чи знайшов бажане щастє із ньою?

Розплакала ся сердечно, коли се несподівано почула тупіт кінських копит.

Виглянувши вікном, здрігнула ся й неохотно воркнула:

— Се він!

Аж затрясла ся з гніву та кликнула:

— Ох, якже-ж його ненавиджу за се, що насильно хоче одружитись зі мною! Та се йому не вдасть ся!

Випрямилась поважно й додала:

— Знаю його тайну й маю його в руках! Буду вміла оборонитись перед ним!

В кілька хвилин пізнійше звідомив льокай, що наречений вижидає її в сальоні.

Єлена механічно відгорнула волосє із над чола, заспокоїла ся трохи й увійшла до сальону.

Сьогодня Олекса притиснув її до себе ще сердечнійше, як звичайно.

Старий князь вельми зрадів, побачивши так дібрану пару, й підсміхаючись кликнув:

— Справді! Ви так немов сотворені одно для другого!

Єлена відхилилась у бік й змірила його ненависним поглядом.

Олекса на силу всміхнув ся й наближившись до ньої, спитав придавленим голосом:

— Що з вами сьогодня? Ви такі бліді та схвильовані!...

Сї слова привели її до свідомости. Підійшла до нього із усмішкою й подала руку до поцілуя. Відтак поздоровкалась із батьком.

І за декілька хвилин сиділи в трійку заняті живою розмовою й тяжко було доглянути у них хочби й сліду якого невдоволеня.

В якийсь час опісля льокай відкликав старого князя,

а користаючи із тої нагоди, Олекса наближив ся до Єлени, вхопив її за руку й сказав:

— Якже-ж я вижидав тої нагоди, щоб свобідно поговорити із вами! Не можу вже діждати ся хвилї нашої злуки й тому хочу просити вашого батечка, щоб приспішив час нашого вінчаня!

Єлена із криком вихопила свою руку із його рук й жахливо глянула на нього.

— Нашого вінчаня? — зойкнула. — Нї, нї! Сього не може бути! Люди ще нїчого не знають про наші заручини!

— Алеж се зовсїм нерозумно відкладати час вінчаня, Єлено! — кликнув Олекса пристрасно.

І знова чуливо глянув в її очі й сказав придавленим голосом:

— Се й для вас, панї, лїпше, бо ваша доля сим запевнить ся! Нехай би опісля хто зна що стало ся, то ви, як жінка князя Ерика Нелїдова, не потребувати мете нїчим журитись!

Помилив ся, коли думав, що сим її переконає, бо сталось зовсїм противно.

— Нї, нї! — шепотїла блїднїючи й відступаючи. — Не можу так скоро рішитись!

А, остаточно! — добавила після хвилї, спускаючи в низ очі. — Мушу ще порадитись із батьком, поки ви просити мете його, щоб приспішив наше вінчанє!

В очах Олекси заграв вогонь. Лице його захмарилось.

— Не розумію! — просичав крізь зуби. — Ви є для мене загадкою! Адже-ж се також у вашому інтересї, Єлено, щоб стати княжною Нелїдов!

Почула в сїнях хід повертаючого батька й шепнула спішно:

— Ще два днї пождїть терпеливо! Найперше хочу сама про се поговорити із батьком, а після завтра дістанете рішучу відповідь!

Поки ще Олекса міг що відповісти, увійшов старий князь й підсміхнув ся із вдоволеня, заставши молоду пару так живо занятю розмовою.

Хоч як старав ся Олекса, то однак того вечера нїяк не міг бути веселим. Його чоло все ще було нахмарене.

Попращав ся скорше, як звичайно. Після його від-

ходу Єлена аж лекше зітхнула. Вона оправдала себе якоюсь дрібничкою й також вчаснійше вернула до своєї кімнати й там проходжувала ся нервово, обі руки притискаючи до розпаленого чола.

Настала для ньої рішаюча хвиля. Олекса намагав ся, щоб приспішити час вінчаня — а що-ж вона мала тепер зробити, щоб недопустити до тої ненависної злуки?

Пригадала собі слова старого слуги, що радив її спокійно вижидати кінця ,але тепер вона вже не могла спокійно ждати! Сейчас мусіла щось робити, щоб не впасти жертвою того обманця!

В розпуці вхопила ся думки, що лиш старий слуга зможе її висвободити із того нещастя. Подзвонила на покоївку й приказала їй піти до замку Ерика Нелідова й сказати Францови, що княжна хоче із ним говорити.

Аж лекше їй стало на саму згадку, що зможе із ним порадитись й вельми нетерпеливо вижидала повороту своєї покоївки.

Нарешті вернула покоївка із повідомленем, що старий Франц прийде завтра вечером, а ся вістка зовсім заспокоїла Єлену.

Та помимо сього вона перевела ніч безсонно, бо відражаючо-гидке лице Олекси все ставало перед очима її душі.

Встала вчасно й побігла у парк. В жаху роздумувала про се, що сьогоднішний день рішить про її долю й страшна трівога давила її серце. Збирав її страх перед незнаною будучністю.

— А що станеть ся коли й старий Франц не зможе їй допомогти, та коли буде мусіла зробити після волї Ерика?

— Ні, лиш се ні! — крикнула в розпуці. — Нащо менї достатки та становиско, коли маю їх здобути за ціну свободи та щастя?

А, як часто тепер відчувала Єлена, що краще їй жило ся, будучи артисткою, чим тут, серед богацтва та достатків! Що-раз більше тужила за свободою й жалувала дуже, що дала ся обманити позорам а дійсність її так сильно розчарувала.

Нетерпеливо ждала вечера й розмови зі старим слугою.

На велике її здивоване, та невдоволене, явив ся сьо-

годня Олекса далеко вчаснійше, як звичайно й запросив князя та наречену на проїздку конем.

Сим присилував її перебути ціле пополудне в його товаристві а вона ще ніколи так прикро того не відчула, як сьогодня.

Олекса приглядав ся їй допитливо, так немов бажав відгадати її рішенє.

Час тої проїздки видавав ся їй неможливо довгим. Аж тоді почула себе щасливійшою, коли нарешті вернула домів.

Увійшовши із батьком та нареченим до сальону, роздумувала над тим, як би то викрутити ся та вийти поговорити із старим Францом.

Коли се увійшов послугач та повідомив, що є до молодого князя післанець та хоче із ним поговорити. Правдоподібно на замку стало ся якесь нещастє!...

Олекса жахнув ся, аж підскочив з місця й приказав привести післанця.

В кілька хвилин пізнійше післанець увійшов до сальону.

Так задихав ся, що в першу хвилину не був в силї навіть слова промовити.

— Мій Боже, що стало ся? — кликнув Олекса, підбігаючи напроти післанця.

І Єлена підняла ся із сидженя. Якась дивна трівога давила її за горло.

Нарешті післанець промовив тремтячим голосом:

— Ласкавий пане, стало ся нещастє! Старий Франц хотів зійти по вино до пивниці і впав небезпечно зі сходів!

В ту-ж хвилю Єлена скричала жахливо й, приступивши до післанця, кликнула:

— Чи він вже не жиє?

Післанець зі страхом глянув на неї й кивнув потакуючи головою.

Єлена з розпучливим криком впала на крісло.

Старий князь журливо приступив до ньої, а Олекса ніяк не вмів собі пояснити такого загадочного поступку своєї судженої.

— Добре! Скажи, що сейчас вертаю до замку; прикажи рівночасно осідлати коня! — звернув ся до післанця.

Коли послугач відійшов, наближив ся Олекса до своєї нареченої й, похилившись над ньою, строго спитав.

— Що стало ся вам, Єлено? Чому то вістка про смерть слуги так вас вразила?

Єлена здрігнулась й нїщо на се не відповіла.

— Щоб се мало означати? — пошепки питав Олекса старого князя. — Мушу спішитись, бо там в замку певно великий заколот з тої причини! Однак верну незабаром, як лиш все приведу до порядку, бо хочу, щоб менї Єлена пояснила причину так дивного свойого поведеня!

Підняв руку своєї судженої до уст, поцїлував і вийшов.

Старий князь положив свою руку на рамени Єлени та спитав лагідним голосом:

— Що тобі, Єлено? Чого-ж ти в такій розпуцї?

Молода дївчина поволи почала приходити до тямки із одубіня й широко розкрила очі. Була ще вельми блїда, коли підняла ся й промовила:

— Даруйте менї таточку, що я вас так наполохала! Я сьогодня вельми збентежена й тому тим живійше вразила мене вістка про смерть старого слуги.

— Чи дійсно нїщо більше Єлено? — спитав старий князь почасти вспокоєний. — Бідне дитя! Ти, видно, ще не зовсїм зрівноважилась після своєї хороби!

— Й менї так здаєть ся, таточку! Нераз відчуваю, що я дійсно далеко слабша, як виглядаю! — відповіла слабо усміхаючись.

Вернула до своєї кімнати звиняючись, що хоче троха відпочати, поки ще її суджений поверне. А тільки що сама остала, зойкнула тяжко й повалилась на канапу.

— Мій Боже, щож тепер станеть ся зі мною, коли я стратила послїднього чоловіка, що мігби менї допомогти та порадити в сьому тяжкому положеню! Який се страшний удар для мене! Чому-ж то не вдало ся менї бодай перед смертю із ним поговорити?

Заломила руки й тремтїла думаючи що Олекса верне й схоче рішучої відповіди.

— О, ласкавий Боже! — ридала. — Чому-ж то я не маю нїкого, перед ким би могла звіритись? Я-ж навіть перед батьком не смію із тим зрадитись!

Чому-ж той старець якраз сьогодня мусїв померти?!

Чому так нещастить мені? Здаєть ся немов всї сили небесні станули проти мене!

Гірко заридала.

— Чи хиба се є то ожидане щастє, що сей волокита змушує мене до супрожества та враз з собою в пропасть мене тягне?!...

О Боже, що-ж менї тепер робити? — говорила крізь сльози. — Що-ж йому сказати, коли забажає рішучої відповіди?...

Серед таких думок навіть не счула ся, як пізно стало.

Отямила ся доперва тодї, коли увійшла служниця й спитала чи не засвітити би лямпу. Однак Єлена не бажала собі того, бо не хотїла, щоб покоївка заглянула її заплакане лице.

Ось вже й наближив ся час підвечірку, коли се в сїнях дав ся чути відгук ходу.

Єлена стрепенулась, бо пізнала хід того, кого найбільше на світї ненавиділа.

Почула за дверми його голос й по хвилї на порозї спинив ся Олекса.

— Ради Бога, що вам стало ся, панно Єлено, та чому тут у вас ще темно?

Крізь втворені двері впало із сїний світло й осяяло непорушну, скорчену стать нещасної дївчини.

— Що з вами, Єлено? Що малоб се означати? — повторив. — Чи ви може хорі?

— Так, голова мене болить! — шепотом витиснула крізь сціплені уста й вихопила холодну свою руку із його долонї.

Олекса кликнув на служницю й приказав засвітити лямпу.

Єлена відвернула ся лицем до бюрка, щоб покоївка, входячи у кімнату, не доглянула її лиця.

Але тільки що служниця вийшла з кімнати, Олекса приступив до своєї нареченої й положив руку на її рамени.

— Прошу, даруйте менї Єлено, що я увійшов до вашої кімнати! Татуньо зажурились тим, що в означенїй порі ви не зійшли на чай і тому післали мене по вас!

Скажіть менї, прошу, що те все значить? — просив. Якже менї прикро, що застаю вас заплаканою!

— Не розумію вашої розпуки з причини смерти мойого слуги! Не розумію вашого плачу! Взагалї все є загадкою для мене! Будьте панї щирі зі мною та отверто скажіть менї, що вас так зворушило?

Єлена жахливо глянула на нього й відступила у бік.

— Мене сьогодня голова дуже болить, чую ся хорою! — прошепотїла. — Хочу остати самою!

Олекса глянув на неї пронизуючим поглядом і в задумі потряс головою. Все ще не вмів собі пояснити загадочного її поведеня.

— Єлено! — промовив знова лагідним голосом. — Користаючи із хвилевої нашої самоти, прошу вас сказати менї яка ваша остаточна постанова! Ви мусите вже сьогодня знати, що малиб менї завтра відповісти!

Чи говорили ви вже з батьком та чи рішились приспішити час нашого вінчаня?

Єлена зойкнула, а впавши на крісло, закрила лице руками.

— Нї, нї! Не можу! — шепотїла перестрашена. — Прошу, не мучте мене! Я хора!

Олекса поблїд і прикусив уста.

— Але-ж Єлено! Як маю се розуміти? Чому не можете? Ходїм до батька — просити мемо його, щоб позволив нам скоро звінчатись! Не бачу причини чому мавби нам відмовити!

Єлена кинулась й знова болїсно зойкнула.

— Нї! Я вашою жінкою не можу бути нїколи! Зараз піду до батька та скажу, що хочу бути вільною та що нїколи не згоджу ся бути жінкою того, проти котрого моє серце обурюєть ся!

— Єлено — ви хиба з ума зійшли!

— Нї, я не зійшла з ума і знаю, що говорю! Довше мовчати не буду і нехай станеть ся, щоб там не було, а я вашою жінкою не буду!

Олекса засміяв ся хрипливо і вхопив її за руки так сильно, що вона аж крикнула.

— Ви одуріли, Єлено! — кликнув він грізно. — Колиб нї, то ви би таких дурниць не говорили! Я лиш цікавий, що вам так нагло стало ся й чому ви так дуже противите ся нашому вінчаню?...

Єлена схопила ся із сидженя і до нього звернула своє

бліде лице, повне виразу ненависти та погрози.

— Чому не хочу стати вашою жінкою? — спитала. — Отже добре! Скажу вам: Не хочу бути жінкою обманця та авантюриста! Знаю бо із достовірного жерела, що ви не є тим, за кого себе представляєте — ви не є князем Ериком Нелідовим!

Олекса скочив немов громом поражений. Сього він не сподівав ся!

Тим сильнійше його се прибило, що не сподівав ся такого почути й тому не зараз зрівноважив ся. Блідий та із викривленим лицем, але на позір спокійний, приступив до своєї нареченої та хрипливим голосом спитав:

— Хто вам таку небилицю уплів?

Через хвилю вона не зводила очий із нього.

— Відкрив мені се ваш старий слуга, Франц, що сьогодня такою несподіваною смертю помер! Він знав князя Ерика із дитиньства та знав, що тамтой мав поза лівим ухом знак, якого у вас зовсім не видно! Се якраз запевнило його в сьому, що ви не є князем Ериком!

Олекса заскреготав зубами й затиснув кулаки в безсильній скаженілости.

— А то старий дурак! — просичав із гнівом. — І ви повірили в такі небилиці?

Єлена відважно глянула йому в очі.

— Так і є! Я переконана, що він говорив правду! Поки однак він ще втворив мені очі, бували нераз хвилї, що я й сама сумнівала ся ,щоб ви були братанком князя! Я відчувала, що ви тут під другого підшиваєтесь, а коли ще слуга передімною відкрив вашу тайну й перед вами остеріг, тоді я вас зненавиділа й вашої присутности прямо знести не можу!

Тепер же бачите, що се я вас маю в своїх руках та лиш одно моє слово вистане, щоб князь пізнав, що ви за один! Маю однак надію, що ви настільки бодай розсудним будете, що не допустите до того!

З трудом висказала сї слова Єлена а думала, що тим раз-на все пірве всї зносини із сим чоловіком.

Але здорово помилилась!

Олекса, хоч через хвилю був наче громом поражений і не знав що почати, то незабаром здобув знова сві-

домість положеня й спокійно розважив все, про що дізнав ся.

— Ха, ха, ха! — реготав ся насмішливо. — Не думав я, що ви, пані, настільки дитинячі, що таку вагу класти мете до базїканя старого дурака!

А хто-ж мені докаже, що я не є князем Нелїдовим? — спитав, допитливо дивлячись на неї. — Чи ви, пані, думаєте, що базїканя старого слуги є важнїйші, чим леґітімаційні папері?

— Ви могли їх роздобути в неправий спосіб! — рішучо перебила йому Єлена.

Молодий чоловік поблїд, але визиваючо закинув взад головою.

— А хочби навіть і так було, то хто мені се докаже! Горе кождому, що поважить ся сумнївати! Тяжко заплатив би за ту обиду!

Наступила тяжка перерва ,підчас якої противники ненависними очима на себе споглядали.

— Оставте мені свободу! — сказала Єлена крізь затиснені зуби.

— В нїякий спосіб! Ви мусите стати моєю жінкою!

Дївчина кинула ся жахливо.

Олекса наближив ся до ньої із злобною усмішкою й ликуючи промовив:

— Ви мусите стати моєю жінкою, Єлено! Мусите, бо я маю вас у своїх руках! Ви-ж самі не маєте права вважати мене авантюристом, бо й ви не маєте права звати себе княжною, як я князем!

Ми обоє обманцї і тому взаїмно можемо собі заглянути в карти! Ми-ж повинні взаїмно собі помагати, щоб вдержати ся на тому становиську, яке ми собі здобули мудрованєм та хитрованєм!

Єлена глянула на нього з погордою.

— Не будьте-ж так дитинною Єлено! — знова зареготав ся Олекса. — Чейже ви добре знаєте, що коли відійду тепер з вашою відмовою, то розповім князеви дещо цїкавого про одну молоду артистку, та її біловолосу сестричку-красавицю! А я певний, що се оповіданє не мало зацїкавилоб його!

Недокінчив, бо Єлена із криком трівоги кинулась до нього.

— Ви сього не можете зробити. Инакше менї конець! Знаю, що князь тодї не мавби милосердя надімною, та без найменшого жалю віддав би мене під суд... Нї, нї! До сього не може прийти!

Олекса з насмішкою здвигнув плечима.

— Се зовсїм від вас залежить! Ваша доля лежить у ваших руках! Коли мене відкинете, то старий князь сьогодня ще дізнаєть ся про всю правду й ваша світла карієра скоро скінчить ся! Коли же будете розсудливою, та підете рука в руку зі мною, то се буде також і в мойому інтересї, щоб перед світом закрити вашу минувшину та всїх утвердити в переконаню, що ви дійсно є дочкою старого князя. А коли вже станете моєю жінкою, то боронити вас му перед всякими напастями!

Приймїть мою руку, Єлено! Будьте розсудливою та рішіть ся на се добровільно! Ви-ж не маєте иншого виходу.

Єлена впала на крісло й заломила руки.

Дійсно, не мала иншого вибору. Мусїла стати жінкою того нужденного обманця, або рішитись на се, щоб її, як авантюристку, з сього замку прогнали, ганьбою покривши.

Силкувалась сама з собою, підчас коли її кат стояв перед нею з заложеними руками, вижидаючи її рішеня.

З насмішкою приглядав ся на її внутрішню боротьбу, знав однак згори, що його жертва вкінцї таки мусить піддати ся йому.

Нарештї Єлена підняла голову й промовила беззвучним голосом:

— Ваша правда! Не маю иншого вибору й мушу піддати ся! Годжу ся на все — тільки одно вас прошу: Йдїть тепер й оставте мене самою! Прямо не можу знести вашого виду!

Зійдїть на долину до старого князя й старайтесь здобути все, що самі бажаєте — для мене се зовсїм рівнодушне! Лиш оставте мене в супокою!

Олекса з трудом здержував ся від реготу. Взяв її за руку та з вдоволенем промовив:

— Добре, що розвага у вас побідила, Єлено! Ви, панї, певно догадались, які користи з сього випливають... Тепер піду до князя та скажу йому, що ви нездорові й тому не

можете зійти на чай! Рівночасно попрошу щоб приспішити час нашого вінчаня!

Єлена кивнула головою й очі закрила рукою, так немов не була в силї довше знести його виду.

— До побаченя, дорога Єленко! — кликнув Олекса напів насмішливо, напів побідоносно й скоро вийшов з кімнати.

Через кілька хвиль гляділа за ним Єлена повним болю поглядом. Була немов зломана та задубіла.

— Мій Боже! Я тепер віддана на ласку й неласку сього обманця! Ох, коби я була відчула ту неволю завчасу, моя нога булаб ніколи не переступила сього порога!

Тепер я вже тілом і душею запродана йому! Не можу йому відказати, бо він би мене зрадив! Його згуба булаб рівночасно моєю!

— Всемогучий Боже! Сього я не всилї перенести! — крикнула в розпуці й мов божевільна почала вганяти по кімнатї.

Нараз спинила ся — сили її опускали. В протягу тих кількох годин вона стільки перебула, що прямо на ногах не могла вдержати ся.

З трудом дотягла ся до ліжка та з криком розпуки повалилась долїв.

РОЗДІЛ XCIV.

НЕЗНАНИЙ ОПІКУН.

Серце Ільони нестримно товкло ся, коли вона сидїла у свойому кутку, нетерпеливо вижидаючи приходу Альтуніса, що мав її освободити.

Уважно прислухувалась також чи не вчує крику цигана, коли він дізнаєть ся що її вже нема. Та на превелике здивоване все вокруг було тихо.

Кожда хвиля здавалась протягати ся в безконечність. Не досить того, що мусїла журитись тим, котрого їй за-

вистна недоля видерла, тепер ще сама мусїла по чужих краях тинятись! А вона вже так тужила за супокоєм та спочинком!...

Коли нарештї верне до своєї вітчини? А скілько прийдеть ся їй ще перетерпіти!

Ох, скількоб вона дала за се, щоб могла враз з Єленою бути!

Мимохіть пригадала собі тепер сестру, коли се нараз зачула чийсь хід.

Чи се може Альтунїс приходить, щоб її освободити? Не знать, чи циганчуки вже відійшли?

Підняла ся й висунула ся із свойого кутка, стараючись серед темности знайти вихід. Пощастило їй на потемки знайти другі двері, що вели не на подвірє, але у сїни другого будинку.

Натиснула замок й за хвилю була вже в темних сїнях. Десь із недалечку зачула якусь розмову й виразно розібрала кожде слово розмови батька із сином.

Дізнала ся, що Альтунїс хоче її продати якомусь богачеви а се переняло її незмірним жахом.

Близька обезтямленя сперла ся об стїну.

Тільки що вдало ся їй вихопити із рук циганів а вже впала в руки якогось старого драба та обманця, що старав ся їй замилити очи удаваним милосердєм.

Так ще раз зрада, ще раз хочуть її продати!... І грубі сльози покотили ся по її личку. Страшна трівога її обняла...

Якжеж тут охоронити ся перед загрожуючою небезпекою?

Не чула навіть коли старий вийшов, а отямилась доперва коли почула тяжкий хід сина.

Мусїла звідси чимскорше утїкати, щоб її, наче товар який, не продали! Так, дійшовши до кінця довгих сїний, побачила двері, що вели на подвірє. На її щастє не були замкнені.

Вийшовши, чула як син Альтунїса запрягав конї в стайнї. Осторожно пересунула ся через подвірє та фіртку й після кількох хвиль була вже поза обрубом Альтунїсової загороди.

Хвилю спинилась, зітхнула, потім пігнала в лїс, наче звірина, за якою погоня настигає.

Коли Альтуніс побачить, що вона втікла, то гнатись ме за ньою! О, Боже, колиб він її зловив та знова заволік до себе...

Не зважаючи на обезсилене, бігла скоро, як лиш ноги могли її понести. Жахлива думка про Альтуніса приспішувала її хід — розпука сил додавала!

— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

В хвилю, коли хитрий Альтуніс увійшов до складу, щоб вивести Ільону до візка, побачив, що втікла пташечка із клітки. Для нього була се непредвиджена та велика страта.

З криком вибіг на подвірє, вхопив за ліхтарню та враз зі сином почав перешукувати ціле забудоване.

Але все надармо — Ільони нігде не було!

— Мусіла втікнути! — подумав і сів на коня, щоб гнатись за ньою. Синови приказав остати дома та вважати на цигана.

Гнав дорогою, розглядаючись уважно кругом а присягнув, що не спічне, доки її не здогонить!

Не хотів такої здобичі так легко позбути ся!

Незабаром звільнив біг коня, щоб лекше розглядатись на боки.

Тимчасом Ільона, майже дух в собі запираючи, гнала вперед, сама не знаючи куди її ноги несуть. Часами здавало ся їй, що чує поза собою якийсь тяжкий хід, а се їй майже крил додавало.

Була вже близькою цілковитого знесиленя і ноги під нею погинались, але думка, що зможе впасти в руки того обманця, додавали їй сил й не позваляла спочати.

Гнала без віддиху вперед.

На її щастє ніч була темна, небо хмари вкрили.

Колиб не се старий напевно бувби її доглянув.

Звільна однак сили її опускають та лиш з найбільшим напруженем волї вона посуваєсь вперед.

Відчуває однак, що се довго не потреває.

Знесилена впала, тяжко зойкнувши, та на думку, що Альтуніс її здогонить, схопила ся й пігнала вперед. Та не довго бігла — сили не дописали. Без тямки повалила ся на землю.

Лежала так довший час серед темряви ночі, коли се

нараз щось задуднїло й за хвилю між деревами з'явив ся їздець на кони.

Стративши надію віднайденя Ільони, вертав Альтуніс домів, а припадок звів його на дорогу, де вона лежала.

Але Бог змилосердив ся над ньою. Альтуніс був вже лиш кілька ступінів від місця, де вона лежала, коли се кінь спотикнув ся об корінь якогось дерева ,зірвав ся знагла, станув дуба, скочив в бік й пігнав вперед.

Шум поніс ся понад деревами, що покірно схилили свої верхівя долів, немов дякуючи Богу за Його милосердє, що охоронив бідну сироту.

Може три годинї проминули, коли перші проблиски дня почали продиратись помежи галузє дерев, а Ільона все ще без руху лежала на землї.

Була блїда, наче мертвець, а застиглї черти її лиця мали ще той самий вираз трівоги, з яким тут під деревом впала.

З першими проблисками дня, оживилось все серед галузий дерев — пробудилась пташня й ріжними голосами виспівувала свої поранні піснї.

Але все те не розбудило із одубіня бідної дївчини.

Коли се якось пташки замовкли й надслухуючи похилювали свої головки.

Шляхом йшов якийсь подорожний із вузликом на рамени, та йдучи приспівував собі весело. Нараз голос завмер йому в горлї а ноги під ним задрожали.

Заглянув на землї тїло дївчини й похилив ся над ним.

— Бідна! Якаж вона блїда! — шепнув, зворушений до живого.

Виймив із вузлика фляшку й спіртом натер її чоло. Се помогло, Ільона втворила очі.

Побачивши перед собою чуже лице вона жахнула ся й знова заплющила очі.

Але сей чужий чоловік промовив до ньої таким голосом, що хоч його слів не розуміла, то однак знова відважила ся втворити очі.

— Ах, яку я спрагу маю! — шепнула.

— Маєш, пий, се тобі поможе! — відповів незнакомий ломаною мовою, приткнувши фляшку до її уст.

Дівчина мовчки попила а напій вогнем розійшов ся скрізь по тілї. Посилена тим, підняла ся.

— Звідки ти тут взяла ся, бідна дівчино, так далеко від своєї вітчини? — спитав незнакомий.

Його голос, повний співчутя, розжалобив дівчину й вона гірко заридала. Серед плачу розповіла йому про нещастя, які її стрінули в послїдних днях, про обох циганів та Альтуніса. Видно було, що зацікавленє у нього з кождою хвилею змагаєть ся.

— Як ті цигани виглядали? — спитав.

Вона, як могла, розповіла йому про них, а тодї його лице нахмарило ся.

— Отже я таки попав на слїд того проклятого убійника! — кликнув з гнївом.

Ільона несміло, майже зі страхом, глянула на нього. Тодї він розповів їй, що його так схвилювало. Минувшої ночі він не міг нїгде впроситись на нічліг й через лїс йшов до сусїдного села. Йдучи лїсом почув якийсь страшний крик й опісля бачив як один із циганів закопував у землю трупа. Не міг йому перешкодити, бо самий не мав нїякої збруї, а циган, без сумнїву, бувби його також убив, колиб був йому перед очі показав ся.

— Тому також я не міг за ним слїдити коли він вертав до своєї криївки! — додав — а що тепер сей дивний випадок вказує менї, хто є тим убійником, то се хиба палець Божий! В найблизшому місточку донесу про се властям.

Ільона закрила лице руками. Догадала ся, що се певно нещасна та пристрасна ревнивість поріжнила циганів й була причиною того убійства, якого жертвою впав напевно Паольо. І з жахом великим думала тепер, що се певно Тобі, після довершеня убійства, вертав за ньою.

— О, Боже! — зойкнула, тремтячи всім тїлом — колиб він був дістав мене в свої закровавлені руки...

Не була в силї докінчити, так тремтїла на саму згадку про се.

— Щож тепер зробиш з собою? — спитав добросердний подорожний.

— Чи я знаю? — відповіла бідна дівчина. — Я-б хотїла вернути до рідного краю! О, Боже! Що станеть ся зі мною?

— Тимчасом ходім в село. Побачимо, що дасть ся зробити.

Не могли йти скоро, бо Ільона, знесилена нічною втечею, незмагала. Йшли поволи, а подорожний розповідав їй про найріжнорідніїші справи, щоб її троха розважити.

Так нарешті дійшли до своєї цїли. Був се найвисший час, бо тільки спинились в корчмі, як Ільона впала із висиленя. Добросердна хазяйка, зворушена нещасним виглядом та незавидною долею бідної дївчини, про що розповів їй подорожний, сердечно заходилась коло ньої, положила її до ліжка, нагодувала та напоїла.

Ільона, із сльозами в очах, дякувала шляхотній женщині, а другої днини вже на стільки почувала ся в силах, що могла хазяйці дещо помагати в занятю.

Під вечір приїхав якийсь їздець. Був так високий, що коли станув на порозі, то мусїв схилити ся, щоб увійти до середини.

З найбільшою пошаною привитала хазяйка того дивного гостя а Ільону якось дивно застановило, що сей незнакомий пан так їй приглядав ся.

Він же, видно, був здивований, коли побачив так милу та гарну дївчину, з лагідним та поважним поглядом, та очима, в яких десь глубоко був затаєний палкий вогонь.

Мовчки сїв в кутї, очий з ньої не спускаючи.

Якраз увійшов до середини той подорожний, що заняв ся Ільоною. Другої днини мав намір вибирати ся в дальшу дорогу.

Ільона з жалем думала про розлуку із ним. Він же для ньої був такий добрий та так в нещастю співчував!...

Приступивши до ньої, він спитав її, що думає дальше з собою робити.

Ільона сумно спустила голову.

— Ся добра жінка хоче мене задержати у себе так довго, доки до сил не прийду — відповіла. — Але я-б не хотїла над'уживати її гостинности й хотїлаб вже в найблизших днях вибратись дальше до Адріянополя. Ви-ж знаєте, що я артистка та що я в цирку виступала. Може де в якому більшому містї стріну яку трупу, що мене прийме. Се булаб одинока нагода для мене, щоб прилу-

чити ся до подорожуючої трупи й так вернути до моєї вітчини.

Незнакомий, недавно прибувший мущина, прислухував ся їй з великим зацікавленєм й дивно якось подивив ся на неї.

— В такому разї ми скоро побачимо ся, бо я також вибираю ся до Адріянополя! — зрадївши, кликнув подорожний.

Відтак надумавшись, додав:

— Коли завтра приїду до С. зараз звідомлю власти про се убійство при каменьоломах, щоб підлий убійник дістав заслужену кару!

Тут вмішав ся в розмову новоприбувший.

— Що се за убійство? — спитав.

Ті здивовано глянули на нього.

Коли йому запитаний розповів про убійство цигана, очі незнакомого грізно заблисли. Коли же подорожний ще раз повторив, що про убійство хоче повідомити власти, він всміхнувсь та остро і з глумом, промовив:

— Се вам на нїщо не придасть ся, добрий чоловіче! Вони, там в містї, не дуже будуть тим журити ся, бо подібні справи трафляють ся кождої днини. Та помимо сього, се йому не пройде безкарно — се оставте вже для мене! — додав, по хвилї надуми. — Коли його лиш знайду, то він дорого заплатить не лиш за смерть того хлопця, але також за підлоту, якої хотїв допустити ся на сїй безборонній дївчинї.

Вони обоє несміло глянули на незнакомого, що стояв перед ними в шляхотному обуреню й аж кулаки затискав.

Він звернув ся тепер до Ільони й зміненим голосом спитав:

— Чи не маєш нікого в сїм краю, дївчино, щоб станув в твоїй обороні?

— Нї, пане, нікого! Насильно затягнули мене сюди й продали якомусь паші до гарему.

— Бідне дитя! Яка страшна доля! — кликнув незнакомий, глубоко зворушений і просив її, щоб розповіла йому про дальші свої пригоди.

Ільона радо се зробила, бо почула до нього велике довірє.

Скінчивши, спустила в низ очі.

— Не можу тебе відвезти до твоєї вітчини! — промовив лагідно. — Але тут тебе обороню й возьму в свою опіку! Найперше пімщу ся на циганови, а про остале поговоримо пізнійше!

Чи хочеш, щоб я відпровадив тебе до сусїднього місточка, до моєї дочки? Чи довіряєш менї, Ільоно?

— О, пане! Якже маю вам подякувати за вашу доброту? — кликнула зворушена Ільона, хватаючи його за руку.

— Чи вмієш їхати конем? — спитав.

— Так, пане! Їзджу дуже радо й добре!

Незнакомий вдоволено кивнув головою й, позичивши в хазяїна коня, просив дївчину, щоб скоро ладила ся до від'їзду.

Ільона зворушена попращала ся з хазяйкою та із своїм добродїєм з лїса й сїла на коня.

Хвилю перед від'їздом ще раз спитав її новий оборонець:

— Чи маєш до мене цїлковите довірє, Ільоно? Та чи можеш слїпо віддати ся в мою опіку, не питаючи хто я такий й куди тебе везу?

Ільона затремтїла й через хвилю не могла рішитись. Потім відповіла:

— Так, пане! Довіряю вам та знаю, що менї добра бажаєте!

Незнакомий всміхнув ся з вдоволеня й скочив на сїдло. Незабаром від'їхав з Ільоною, яку щирим словом виправляли й хазяйка й подорожний.

Довго ще дивилась за ньою та добра жінка, а серце її наповнилось якимсь дивним несупокоєм.

— Чи ви знаєте того чоловіка? — спитав подорожний.

— Нї, не знаю хто він такий, хоч вже не раз доводилось його бачити! Приїздить нераз прекрасною повозкою, або гарним коником. Иншим разом виглядає досить вбого. Однак він все є дуже щедрий й мусить бути хиба дуже богатим паном, се певне! Для нас однак є тайною, хто він такий!

— Може не треба було пускати дївчини із ним? — сказав подорожний.

— Я сама не похочувала! Але дївчина так радо пристала до нього!

Задумані вернули до хати, а коли товариш Ільони вхопив за свій вузлик, що лежав на низькому стілчику, знайшов там таманець із грішми.

Чи й вони були даром незнаного опікуна?

РОЗДІЛ XCV.

СТРАШНЕ РОЗЧАРОВАНЄ.

Через кілька хвилин в Астиній кімнаті запанувала тяжка мовчанка.

Нарешті підняла ся Аста. Була бліда, та, немов зі сну пробудившись, несміло глянула на стоячого перед ньою поліційного урядника.

— Ви — хочете мене — увязнити? — вистогнала, ще більше блідніючи.

— Так, ласкава пані! — промовив поважно урядник. — Я-ж пані сказав, що Олекса Рандовський вже сидить у вязниці та що я дістав приказ шукати за панею. Обіцяли мені за се 200 золотих нагороди.

— Мій Боже, мій Боже! — зойкнула Аста, заломивши руки. — Так се правда?

Почала нервово проходжувати ся по кімнаті, спустивши в низ голову. Тому й не запримітила злобної насмішки урядника, що уважно слідкував за ньою.

— Удало ся мені нарешті, по довгих старанях, віднайти вас, пані! — сказав. — Так прошу за мною, пані ґрафине!

— Мій Боже! — шепнула. — Коли ґраф про се дізнаєть ся, я пропаща!

Аста із страхом глянула на нього.

Приступила близше до нього й шепнула:

— Чи, крім вас, ще хто впав на мій слід?

— Ще ні! Дотепер тільки я знаю про те, хто ви є, пані!

В її очах блиснула надія. Положила йому руку на рамени й сказала:

— Приобіцяли вам 200 золотих за винайденє мене — я вам дам 1,000, щоб ви мене не зрадили! Коли ніхто більше не знає про місце мойого перебуваня, то се вам не тяжко прийдеть ся зробити! Ходить лиш о се, щоб ви мовчали!

Урядник вдавав немов би був дуже здивований й пронизуючим поглядом вдивив ся в прекрасну жінку. Потім спокійно та після надуми відповів:

— Ні, пані ґрафине, се немислиме! Задля 800 золотих не хочу наражувати свойого становиска! Моглоб се скоро вийти на яв, а за се стрінулаб мене велика кара!

Лице Асти зраджувало незмірний несупокій.

— Я-б вам дала і більше!... — почала звільна. — Мені дуже залежить на сьому, щоб я остала на волї! А колиб я вам предложила 2,000 золотих?...

Урядник потряс головою й спутив очі, щоб не зраджувати вдоволеня, яке відбилось у них.

— Се небезпечна справа! — сказав. — Наражуюсь на страту роботи, яка чейже варта більше, чим 2,000 ґульденів!

Аста відвернула ся й скоро проходжуючись по кімнаті розважувала небезпечне своє положенє. Вкінці з розпукою рішилась на остаточне.

— Так дам 3,000! — сказала крізь затиснені уста. — Се все, що на разї вам дати можу! Більше не маю!

На його лици заграла хитра усмішка. Однак спустив очі, щоб того не зрадити й, здавалось, надумував ся.

Нарешті, отягаючись, промовив:

— Нехай же й так! Обовязую ся мовчати та вдавати, що я вас не знайшов!

Аста аж лекше відітхнула й приступила до бюрка, звідки тремтячою рукою виймила кілька банкнотів.

Ось, обіцяних 3,000 пане! — промовила. — Чи однак можу спустити ся на вашу мовчанку?

— Рішучо, можете спустити ся, пані ґрафине! Прошу, не обавляйте ся нічого, бо тимсамим ви, пані, маєте також й мене в руках. Колиб пані лиш зрадили, що я приняв від вас тих 3,000, так я-б пропав! Так вважайте себе зовсім безпечною!

Аста виглянула крізь вікно, чи може ґрафа де не видно.

Що-ж би вона могла знайти на своє оправдане, колиб так ґраф сього чужого чоловіка тут застав?

— Довіряю вам й маю надію, що дотримаєте свойого слова! — сказала з поспіхом, бажаючи чимскорше його позбутись.

Урядник вхопив капелюх й, виходячи, низенько поклонив ся.

Аста знесилена впала на крісло й закрила лице руками.

— Як се мене нервує! — шепотіла. — Не маю супокою ні в день, ні в ночі!

Колиб була знала з яким вдоволенєм, та з глумом відходив тепер сей урядник, що забрав у ньої 3,000, булаб зразу догадала ся, що обманець вивів її в поле!

Коли ґраф, якої пів години пізнійше, заглянув до її кімнати, застав її все ще нерухливою та мов закамянілою на кріслї.

— Що тобі є Асто? — спитав.

Аста жахнулась й аж підскочила на кріслї, а хоч старала ся запанувати над собою, лице її зраджувало незвичайне схвильоване.

Того вечера старала ся бути розумною та веселою, але сим не могла обманити ґрафа, який відчував, що вона щось закриває перед ним.

Се дало йому причину до нового підозріня.

Аста відітхнула свобіднійше доперва тоді, коли знова опинилась у своїй кімнаті.

Думками вона знова тепер вернула до Олеся, якого нещастє її сильно боліло.

— О, Боже! — ридала, заломивши руки. — Я тут так само провинилась, як і він!

Помимо всього, що Олекса супроти ньої провинив, вона кохала його цілою пристрастю та пожертвованєм власної гідности а думка про його увязненє справляла їй незмірний біль.

Коли пробудилась другої днини, постановила рішучо зробити все можливе, щоб увільнити Олеся із вязниці!

Вижидала лиш нагоди, щоб знова на декілька днів висмикнути ся із замку. Щастє їй сприяло.

Ґраф Солмсберґ дістав від далеких свояків запрошенє на польованє а що не міг їм відмовити, то, хоч не радо, мусів одної днини вибратись до них.

Так Аста знова остала самою й почала надумувати ся, як би то свій намір здійснити.

Рішила поїхати до С. і там розвідати ся про Олеся. Сейчас зібрала ся та в годину пізнійше поїхала повозкою на стацію.

Пізно вечером прибула до С. й заїхала до готелю.

Другої днини почала розглядатись та розпитувати. Дізнала ся ,що один із вязничних сторожів був в незмірно прикрому положеню. Перед місяцем похоронив жінку, що з ряду кілька літ лежала хорою, а її лїченє пожерло всї, з трудом приховані, ощадности бідного чоловіка.

Її смерть тим тяжше його діткнула, що оставила йому шестеро дрібних діточок, а платня вязничного сторожа була дуже нужденною!...

Дізнавши ся про се, Аста рішила наближитись до нього та скористати із його помочі.

Ще тої самої днини, дізнавши ся, що сторож виходить із вязниці межи 5 а 6 годиною вечером, ждала на нього під вязничними мурами, а коли вийшов, приступила до нього, ввічливо поздоровляючи його.

Сторож, що йшов сумний, спустивши голову в низ, глянув здивовано на богато прибрану паню, що зараз же промовила до нього:

— Я дізналась про ваше нещастє, пане Рост, й щиро жалїю вас! Сказали менї, що ви находитесь у вельми тяжких матеріяльних відносинах, тому я-б рада вам помогти в сьому нещастю! За се жадаю, щоб ви менї лиш маленьку прислугу вчинили!

Рост недовірчивим поглядом обкинув її, але здержав ся від острої відмови, яку мав на устах.

— Не знаю! — відповів нерішучо. — Не знаю вас, панї...

— Не живу в С. а сюди я прибула задля одної справи!

Ви-б менї зробили велику прислугу, коли-б схотїли

взяти лист до одного вязня. Я-б вас за се не зле нагородила!

Сторож недовірчиво глянув на ґрафиню.

— Що він за один? — спитав.

— Олекса Рандовський.

Сторож допитливо глянув на неї та вже більш ввічливо промовив:

— Ах, се той! Він якраз є під моїм доглядом!

— Так буде вам дуже легко вручити сей лист! — шепнула Аста, виймаючи коверту з кишені.

Коли запримітила, що сторож не похочує його взяти, виймила з гаманця кілька золотих і, втискаючи їх йому в руку, сказала:

— Возьміть, се вам придасть ся! Я чула про вашу нищоту й дійсно се не буде злом, коли ви гроші приймете та лист сей передасьте!

Сторож якось отягаючись взяв лист і гроші.

— Прошу мені принести відповідь від нього, або на письмі, або нехай він лиш перекаже! — сказала Аста. — Прийду сюди завтра і в той самий час буду ждати на вас!

Дякую вам, пане! — добавила при відході й незабаром зникла в одній із бічних вуличок.

Сторож здивовано глядів за нею. Сховав лист в кишеню, але не мало ним зажурив ся.

— Я не повинен був брати того листа! — воркотів. — Але Бог один знає, в якій біді находжу ся! Чи-ж міг би я инакше заплатити свої довги, що їх затягнув в часі хороби моєї жінки! Вірителї мої докучають й не хотять вже довше ждати!

— Ах, що там! — вговорював себе. — Перший мій обовязок є супроти дітий, а що кому може зашкодити, коли я подам вязневи сей лист?

Коли в годину пізнійше вернув до вязниці, увійшов до келії із листом в кишені.

— Приношу вам лист від якоїсь пані! — сказав із усмішкою. — Се правдоподібно якась ваша своячка й хоче від вас відповіди.

Волдінґ здивовано глянув на нього й простягнув руку по лист.

Прочитавши лиш декілька слів, він здивовано шепнув до себе:

— Від Асти? Що-ж вона може до мене писати?

Доперва після прочитаня цілого листа, догадав ся, що все те відносило ся до Олекси Рандовського. Вона думала, що його дійсно увязнено!...

Посміяв ся над любощами, якими Аста засипувала Олексу. А коли скінчив, в голос зареготав ся.

Мусіла його незвичайно любити! Її слова, повні жалю та потіхи, кождого зворушили-б. При кінці листа запевнювала, що прибула до С., щоб його добути на волю!

— Ха, ха, ха! Тепер я на тім скористаю, що увязнили мене під іменем Рандовського! — зареготав ся Волдінґ. — Так, так, старай ся мене визволити, дорогенька Асто! Я не сперечати му тобі в сьому!

Астин лист розвеселив його й він почав підсвистувати та підскакувати.

Рішив однак не відписувати, обавляючись, щоб письмом не зрадив ся. А йому якраз о се ходило, щоб вона не дізналась правди! На се одинокою радою було... передати устну відповідь через Роста.

Коли другої днини рано сторож увійшов до його келії, Волдінґ переказав через нього щире поздоровленє для своячки й просив сказати, що він тепер вже відважнійше глядить в будучність!

В означений час ґрафиня вижидала сторожа, а заглянувши його, сейчас поспішно підійшла до нього.

— Чи ви передали йому листа? — спитала. — Що-ж він на се?

Сторож переказав їй Волдінґову відповідь, а вслід за сим її лице зраділо.

— Може се дочка того старця! — подумав сторож, бо инакше не міг собі пояснити відносин сьої молодої женщини до Волдінґа.

Ґрафиня знова почала випитувати сторожа про його домашні обставини й, розмавляючи, перейшла із ним шмат дороги.

— Ваше занятє досить тяжке та немиле! — допитувала.

— Коби хоч ліпше платили! — скаржив ся сторож. — А се й на хліб не стає! Від смерти моєї жінки я ще не мав супокою! Задовжив ся на ліки та на ліпшу поживу для ньої, а тепер вірителї не дають менї супокою!

— Бідний чоловіче! — крикнула Аста із жалем. — Якже се мусить бути прикро побіч такого нещастя, переносити ще так много журби!

Знаю спосіб, як би тому всьому враз порадити! — сказала, скоса поглядаючи на нього. Але не знаю, чи можу з вами отверто про се говорити?...

Рост здивовано глянув на неї.

— Що мають пані мені сказати? — спитав цікаво. — Чи се ходить о того вязня?

— Так, о нього!... На цілому світі не маю нікого другого, а тут його увязнили! Нащо мені достатки та гроші без нього? Чую ся нещасливою, коли нема його коло мене! Так тепер бачите, що самі лиш гроші не є силі вщасливити чоловіка, коли його велика журба пригнітає!

— Гм! — воркнув Рост. — Чи се ваш свояк, пані?

— Так! Найблизший, якого маю! Поговорім же отверто: Мені дуже на сьому залежить, щоб його увільнити з вязниці і за допомогу в сьому я-б дала більшу суму гроший!

Сторож стрепенув ся й жахливо глянув на неї.

— Що хочете сим сказати? — буркнув.

Нїщо більше не був в силї промовити. Дрощі потрясли його тілом, а очі вліпив в землю.

Аста, з під ока, слїдкувала за ним а в її очах пробивалась рішучість.

— Я хотїла просити у вас помочі до увільненя мойого свояка із вязниці! За сю прислугу я-б добре заплатила й ми обоє нараз позбули-б ся нашої журби та терпінь. Ви-б могли посплачувати свої довги й спокійно глядїти в будучність — я же знова малаб того, що для мене є одиноким коханим на світї!

Настала довга мовчанка, в часї якої чути лиш було тяжкий віддих сторожа.

Аста нахилилась до нього й шепотом сказала:

— Не можете відповісти? Чи не хочете приняти моєї пропозиції?

— Є се велика покуса, в такому прикрому для мене положеню! — відказав. — Самий не знаю, що тут почати? Відчуваю, що мене сили опускають, та що мої бідні діти можуть ще остати без батька.

Коли же прийму ваше предложенє, звільню себе від журби о хліб — зате обтяжу своє сумлінє, а се булоб страшне для мене!

Аста мовчала. Жаліла того бідного чоловіка, якого хотіла зробити орудєм своїх намірів, але рівночасно думка про Олексу всї ті шляхотні почуваня придавлювала.

Вона відчувала, що довше вже при боцї Солмсберґа не зможе жити й хотіла увільнити Олеся, щоб із ним розпочати нове житє. Се було одинокою її надією, одинокою метою до якої всїми думками зверталась та до якої всїми силами хотіла добити ся!

Не дивлячись вже більше на сторожа, знова почала його переконувати:

— Ви повинні подумати про свої діти! Дам вам 3,000 золотих, коли допоможете вязневи втїкнути!

Сторож здрігнув ся — перед очима все закрутилось. 3,000 золотих, се великі гроші для нього! Зітхнув й руки приложив до розпаленого чола.

— Сим зможете не лиш свої довги поплатити, але навіть троха гроший на будуче оставити! — дальше намавляла Аста. — Чейже вам не справить великої трудности увільнити вязня, а се зможете так зробити, щоб підозрінє відвернути від себе!

Сторож, знова зітхнувши, звісив голову.

— 3,000 золотих! — гомонів. — О, Боже, як много! А як би менї сї гроші стали в пригодї!...

Стрепенув ся й воркнув, відвернувши лице:

— Нї, нї! Не можу сього зробити! Се булоб моїм нещастєм!

Йшли так декілька хвиль мовчки побіч себе. Аста з під ока приглядалась свойому товаришеви.

— Надумайте ся! Така нагода не часто трафляєть ся! Коли тепер на се не згодите ся, то ледво чи коли в житю вдруге таке трафить ся? Підпоможіть ся тепер!

Не давайте менї сьогодня рішучої відповіди! Надумайте ся ще до завтра!

Сторож аж лекше зітхнув. Для нього вже й се було полекшою, що рішенє відтягалось.

На скруті дороги розійшли ся і Аста вернула до свойого готелю.

Ніч перебула в горячковому несупокою, прямо не можучи ранку діждати ся.

І бідному сторожеви також пройшла ніч безсонно. Неспокійно кидав ся на свойому ліжку — прикрі думки та сумніви страшенно його мучили.

Що-ж мав зробити? Чи вхопити ся сприяючої нагоди й запевнити дітям будучність? Чи посвятити супокій свойого сумліня та наразити ся на страту занятя?

Була се вельми тяжка боротьба! Коли другої днини встав, як звичайно в тій самій порі, голова йому дуже тяжіла та все ще таки не міг рішити ся.

Доперва десь коло полудня, коли прийшли вірителі, в крайній розпуці бідний чоловік погодив ся з думкою, щоб приняти предложенє тої незнакомої дами та позбути ся журби о будучність дітий за одним замахом

Та постанова троха заспокоїла його. Тепер почав собі ломити голову над тим, як би то увільнити вязня, та не стягнути на себе підозріня.

Коли вечером стрінув Асту, заявив, що годить ся на її предложенє.

Аста з радости аж блиснула очима — таки осягнула се, чого бажала! Яку то силу мають гроші, та як все перед ними покірно народ хилить голову!...

— Старайте ся як найскорше його увільнити! — сказала радісно. — Та ще сьогодня скажіть йому, що я порозуміла ся із вами — щоб сим додати йому надії та бодрости!

А як думаєте се зробити?

Її погляд майже із милосердєм спочав на блідому лици сторожа, на якому остали сліди непроспаної ночі.

— Завтра мій товариш Бернер має вільний вечір, а се якраз гарно складаєть ся!... — сказав він все ще якось не дуже певно. — В часї його неприсутности виведу вязня із келії! Ще сьогодня постараю ся роздобути для нього убранє сторожа та внесу до келії. В такому перебраню не тяжко буде йому пройти незамітно побіч сторожі й дістати ся на вулицю!

Аста із вдоволенєм кивнула головою й спитала:

— Але як ви се зробите, щоб не стягнути підозріня на себе?

— О, ніщо лекшого! — відповів сторож. — На ніч

кождий із нас дістає ключі до всіх келій вязничних, щоб міг туди заглянути, коли в якій зачує що підозрілого! Хтож мені докаже, що се якраз я випустив його, тимбільше, що завтра маю нагляд в жіночому відділі?

Аста була вдоволеною із сього, бо дійсно булоб їй жаль, колиб він через неї мусів стратити занятє.

Сторож сейчас пішов у місто, щоб купити убранє, на яке дістав від Асти гроші.

Повну нагороду мала йому виплатити після увільненя вязня. За грішми мав прийти до готелю.

Розійшлись, а кожде із них нетерпеливо вижидало того вечера.

Рост купив убранє й вернув до вязниці. Опісля всунув Волдінгови убранє до келії та заявив йому, що на прохане тої пані, другої ночі допоможе йому втікнути.

Радість Волдінґа не мала границь. Аж підскакував з вдоволеня.

Коли же подумав про розчарованє, яке справить Асті своєю появою, його лице викривилось злісною усмішкою.

Після приказу сторожа добре сховав убранє й обіцяв йому перебрати ся другої днини вечером, в означеній годині.

По відході сторожа Волдінґ знова зареготав ся та мов божевільний бігав по келії.

— Ха, ха, ха! Моя люба, Асто. Се буде гарна несподіванка для тебе, коли свойого Олеся до грудий притиснеш!... Сама не предвиджуєш, яку дурницю зробила! А я-б був хиба дураком скінченим, колиб із сього не скористав. Нехай же моя прекрасна ґрафиня потішить ся бодай сим, що зробила добре діло!

Затирав руки із радости і все ще роздумував про своє увільненє.

Але його спокій пропав, коли другої днини вечером наближала ся означена година для його увільненя.

Не міг вже навіть куска хліба взяти до уст й нетерпеливо вижидав приходу сторожа.

Не думав навіть про Асту й цілком був занятий думкою свойого освободженя.

Се справило йому тимбільшу радість, що се прийшло

тоді, коли він надіяв ся цілі роки перебути у вязниці, поки втворять ся перед ним двері до свободи!

Якраз вибила сема година, а старий сторож сказав йому, що прийде по нього зараз після інспекторських оглядин, що було звичайно межи семою а осьмою годиною.

Вибила пів до осьмої — ось і три чверти — а ні інспектора, ні сторожа не видно.

Що моглоб ся стати?

Нарешті вибила вже й осьма, а живчик вязня так ковтав, що він аж обома руками стискав голову, немов обавляючись, щоб не пукла!

Чому-ж бодай сторож не приходив, щоб звідомити його чому зволікає? Чейже мусів знати, як нетерпеливо його тут вижидає!

Нервово ходив по келії, а з тисячі думок та здогадів одно його найбільше мучило:

— А може сторож надумав ся, та в послідній хвилині стратив відвагу? Може обавляєть ся наражувати свойого становиська?

Нараз почув шелест побіч дверий своєї келії а серце живійше забилось.

Чи може його зневіра була безпідставною?

І дійсно, втворили ся двері та до келії увійшов старий Рост.

Вязень мало не скричав із радости, але здержав його від сього рух сторожа, що, наблизившись до нього, сказав:

— Я не міг скорше прийти, бо чекав на інспектора. Тимчасом чую, що є хтось у нього і хто знає, чи він взагалі ходити ме по келіях. Вбирайте чимскорше убранє поверх свойого, а за 10 хвилин я знова сюди загляну!

Волдінґ тряс ся всім тілом.

Як лиш заперли ся двері за сторожем, він виймив з під сінника убранє й за 5 хвилин був готовий до виходу.

Знова почув в сінях чийсь хід а коли хотів наближити ся до дверий, в поспіху перевернув столець, що з гуркотом впав на землю.

Волдінґ так був занятий думкою про своє увільнене, що навіть не звернув на се уваги.

Нараз жахнув ся й поблід, бо перед дверми своєї ке-

лії почув аж кілька голосів.

— Що се такого, Бернер? — почув він голос інспектора й кров сціпилась в його бючках.

— Вязень з 15 числа певно ще не спить, пане інспекторе! — відповів запитаний. — Я піду...

— Ні, ні! Здаєть ся мені, що стукіт було чути із сьої келії! — перебив інспектор. — Втворіть, пане Бернер! Побачимо, що той чоловяга тут робить!

— Але ні, се було із 15 числа, пане інспекторе! — доказував сторож, та інспектор остав при свойому й приказав йому втворити двері до келії, перед якою стояли.

Була се якраз келія Волдінґа.

Сторож незручно втвирав двері. Інспектор нетерпеливо вихопив йому із рук ліхтарню й станув на порозі.

Не мав однак часу навіть розглянути ся по темній келії, коли се з долини поніс ся відгук вистрілу.

Після хвилї впав другий вистріл — а відтак третій. Інспектор здрігнув ся.

Тимчасом оживило ся в сінях. З ріжних сторін чути було втвиранє та замиканє дверий, крики та накликуваня та скорі біганя сторожів.

Інспектор мав тепер щось важнійшого робити, як доходити що за причина гуркоту в келії.

Приказав Бернерови замкнути келію й чимскорше побіг на долину. Знав, що се певно якийсь вязень втікав!

Бернер скоро замкнув келію, бо вірив, що гурканя не звідтам пішли. Зрештою самий не міг туди заглянути, бо інспектор, забувшись, взяв з собою також ліхтарню.

Замкнули ся двері келії Волдінґа — небезпека минула.

Але враз із небезпекою пропала також для Волдінґа надія його увільненя. Він був певний, що тепер Рост не відважить ся прийти до нього.

Помилив ся однак, бо за хвилю знова втворили ся двері до його келії.

Був се старий Рост.

— Вперед! Вперед! Йди чимскорше!

Волдінґ не міг сього зрозуміти.

— Якже тепер можна думати про втечу? — воркотів. — Чи-ж ви не знаєте, що стало ся на долині? Чи не чули стрілянини?

Флірт

або

ТИХА РОЗМОВА ЗАЛЮБЛЕНИХ

600 ПИТАНЬ ТА ВІДПОВІДИЙ

НОВЕ СПРАВЛЕНЕ ВИДАНЄ

Ціна 50 цт.

ЗАМОВЛЕНЯ ШЛІТЬ ДО:

UKRAINSKA KNYHARNIA
"ACCORD"
216 Dufferin Ave. — Winnipeg, Man.

„ВЕЛИКА БІБЛІЯ"

740 сторін друку великого формату, з многими образками та підписом митрополита Шептицького. Старокраєве видане. -- Брошурована $5.50; -- В оправі $6.50

48-ий СШИТОК СЬОЇ ВЕЛИКОЇ ПОВІСТИ ВИЙДЕ З ДРУКУ ДНЯ 9-го ПАДОЛИСТА 1923 р.